

Universitätsbibliothek Paderborn

**PAssio d[omi]ni nostri Jesu christi se||cu[n]dum serie[m]
quattuor Euangelistarū[m]: per que[n]da[m] || fratrem
ordinis minorum de obseruantia:|| accuratissima opera:
deuotissimaq[ue] ex||positione ...**

[Basel?], 1510

Tractatus beati Bernardi de planctu beate Marie virginis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30822

Esus christi

Sixus. mortu⁹ ac de cruce deposit⁹ ē. ⁊ postea sepult⁹ **F**uit at ista sepulchra Christi quenāter facta tripli⁹ de cā. **P**rimo ad coprobādū. vt inquit sc̄us Tho. q̄ xps ne fuit mortu⁹ **N**ō enim aliq̄s in sepulcro ponit nisi q̄n ita de p̄itate mortis p̄stat Sc̄do quenāes fuit xp̄m sepeliri. d. s. **T**ho. q̄ p̄ h̄ q̄ xps resurrexit de sepulcro dāt sp̄es resurgēdīg ip̄m his q̄ s̄t in sepulcro **F**uit etiā tertio quenāes xp̄m sepeliri ad exēplū eoz. q̄ p̄ mortē xp̄i sp̄uālē morūt p̄c̄is. q. l. abſcō dūk a p̄urbatōe hoūm. i. nō patiūt hūanā p̄tura tōem. p̄ter pacēr q̄tē quā h̄nt in suis p̄lētijs. q̄ tales pacificū ⁊ q̄tēz aīm h̄nt **E**t de talib⁹ dī S̄ap. iij. Illi at st̄ in pace. **G**losa. mētali p̄petue q̄ eris. nūc in spe. tādē in re. **A**d quā nos merito passionis **J**esu xp̄i p̄ducat de⁹ om̄ps p̄ ⁊ fi. ⁊ sp̄i. tres p̄lōne ⁊ yn⁹ ver⁹ de⁹. q̄ sine fine viuītē. **A**mē

Hermones tres de passione domini nostri **J**esu
Christi finiūt feliciter

Tractatus beati Bernardi de planctu beate
Marie virginis

Quis dabit capiti meo aquā
et oculis meis imbrē lacrymaz. vt possim defiere p̄ diēz noctē.
donec seruo sua appareat dñs ih̄s. visuyl somno p̄ solās aīaz me
am. Glos filie hierlm̄ sp̄ose dilecte metū lacrymas fūdite. donec sp̄olus in
sua speciositate benign⁹ ac su. aīus occurrat. Recolite recolite. ⁊ sedula mēte
pēsate q̄ sit amaz ab ip̄o separari cui nupsistis. cui vos in oī scrītate youistis.
Vouistis vota reddite ea. Glosip̄as xp̄o vouistis. vosip̄as reddite deo. currē
te filij. currite yḡies. sacre matres currite. xp̄o castitatē vouētes. **D**ēs ad
yḡinē currite. q̄ genuit xp̄m. **I**psa em̄ portauit regē illū. se oī cordi petenti
datura. **I**psa genuit eū. lactauit eū. ⁊ die octaua circūcidit. ⁊ .xxx. die in
réplo p̄sentauit. fugiēs ab Herode. in egyptū. portās. lactās eū. ⁊ nutriēs.
Orcēde firmiter q̄ erat inter feias ministrātes ei. **H**āc puto fuisse inter ilā
las dolētes q̄ lamētaban̄ flentes dñm. Poterat em̄ ⁊ hec eē inter illas fe
minas ad q̄s. **J**esus plen⁹ improprio. imo plen⁹ opprobrio. sputis illuſ
sus. flagell⁹ afflict⁹ sibi in angariā mortis bāulās crucem querens ait. **F**ig
lie hierlm̄ nolite flere sup me. s̄t sup vosip̄as magis flere. ⁊ sup filios vros.
Putatisne dñia mūdi dñia mea. dilecta mea. dilecta eiūdē xp̄i. ē never⁹ qd̄ dī
eo. **B**n̄ obsecro. dicas seruo tuo. dec⁹ gadisi. gaudiū celī. p̄itatē huius rei.
Oblūiscere tñ rogo doloris quē tūc te passām nō dubito fuisse. **O** utinā
sic ihereret q̄tidie viscerib⁹ meis dolor. sicut in hēsit tūc tuis. **O** utinā die il
la q̄ assumpta fuisti in celū vt gauderes in eternū cū tuo dilecto filio. mis̄
tuas lacrymas indicasses. vt q̄ illas cognoscerē q̄tū tibi amaritudinis fū
erit cū **J**esum dilectū filii tuū videres crucifixū. **H**eu nō pax oīm dilectū
clavis in ligno p̄fixū. capite inclinato suū sc̄issimū exalare sp̄m vides. **S**z
pero. ne te moueant verba que dico. cum tamē saxa deberent scindē
ad ista. **Q**uis yn̄c sursum. vel peregrinans in terra deozsum. audies vel

Lc iij

14

Passio domini

Mete ptractas. quo factus est opprobriu[m] homin[um] ipse dominus angelorum et abiectio
plebis ipse filius dei patris. Quis se vng[ue]t a lacrymis perineat. Verum tu gau-
de gaudio magno. ab ipso nunc glorificata in celis. qui in mete clavis amarissi-
me fuisti fixa p[er]issime mortis. mihi tamen obsecro lacrymas illas infunde. quod
ipa habuisti in sua passione. Et ut in his efficiat largior de passione filij cui
dei et domini nostri Iesu Christi invicem p[ro]feramur. Maria te dep[re]cor semen p[re]paratis. quod mater
es et rego summe trinitatis. Cum illa respondeat. Illud quod quis concipiunt est
et magni doloris. Sed quia glorificata sum flere non possum. Tu cum lacry-
mis scribe quod cum magnis doloribus ipsa p[re]sensi. Flere populo. nichil me aliud li-
ber. H[oc] miser ego cor lapideum haleo. et ideo flere nequeo. O regina celorum ma-
ter crucifixi. da quod uiles et prete quod cupio. Audit seruus tuus dicat domina mea
Dic. si in hierusalem eras quoniam captus tuus filius fuit. et vincus. et ad Annam trans-
ire ducit. Qui illa reddit. In Hierusalem quoniam haud ueni. gressu[um] q[ui]llicet potu[n]t
ad deum meum flens pueni. Tunc fuisse illi inuenita pugnis percussi. alapis
cedi. spinis coronari. et opprobriu[m] hominum fieri. minor sceleris viscera mea. et de-
fecit spuma mea. et non erat mihi vox. neque sensus. erant mecum. et mee sorores et
alicuius multe plagiætes quod vniuersitatem inter quos erat. Maria. quod super oculos excep-
ta me sola. dolebat. Num Iesus filius meus p[re]cone clamare. et Nylaro impante
sibi batuas crucem trahere. factus est cursus prolorum post ipm eum et cul-
tatiu[m] ipm Alij enim supridentes et illudentes ei. At alijs p[re]diciebat lutum et sterco-
ra et immundiciu[m] in caput et in faciem ei. Ne heu p[re]cucis facies decora quia
desiderat angeli p[re]spicere. quia cherubim seraphim ardenter p[re]spiciunt. Velat
f[ac]tus. spulis linis. alapis cedis seq[ue]ntib[us]. Jesum ipsum ego mestissima mater cum
mulieribus quod secute eum fuerat a galilea ministrantes ei a quibus velut mortua re-
nebar quibus puerum est ubi crucifixus eum aii me. Iste videt me fuit in cruce
eleuat et in ligno durissimis clavis fixus. Ego videt eum et ipse videt me
plus dolebat de me quod de semetipso. Ipse autem tanquam agnus coram condere se vo-
ce non dabat. Nec aperiebat os suu[m]. Aspiciebam ego infelix misera dominus et fi-
liu[m] meu[m] p[re]dete et morte turpissima morientem rato dolore et mesticia et tristitia
verabar in mete quod non possem explicari sermone. Nec in iis. Discurrebat enim
sanguis ex oculis p[re]tib[us] rigatibus. nudis manib[us] et pedibus confixis in ligno.
De vultu illi pulchritudo effluxerat et quod erat p[re]filius hominis speciosus. vi-
debam oibus oculi indecoris. Steterat dolor maximus quod videbam me desertum
ab ipso quem gerebam. nec supererat aliis. quod mihi erat vnicus. et non poterat in me
se capere quod dolor meus. Vox mea ois perierat. sed dabam gemitos suspiriatus
doloris volebam loqui. sed dolor meus ruperebat imb[us]a. quod imb[us]a mete acceptu du-
ad formidinem p[re]cederat oris. ad se impescu[m] reuocabat dolor non minimus
cordis. Vox tristis sonabat foris vulnus annunciatam metis. Imba donabat
amoris rauca sonabat. Nam lingua vocis magistra gliderat vsus loquendi
Videbam morientem quem diligit aia mea et rotula facta est p[re]doloris angustia.
Aspiciebam ipse vtrius benignissimo vultu me matrem suam plorare et me ver-
bis paucis voluit consolari. Sed ego consolari nullo modo porui. flebam dicendo. et
dicebam flendo. fili mi ve mihi. quod mihi dabit ut ego moriar p[re]te. misera quod
facias. Dorifilius. et cur non mori secundum hec mestissima m[isericordia] ei. O fili mi quod sa-
cra mater unica. fili mi dilectissime. noli me derelinquer post te. Grahe me
ad teipm. ut ipsa moriar tecum. male solus morieris. tecum prima ista tua ges-

Placitus beates Marie virginis.

nitrix. O mors misera. noli mihi pevere. tu mihi sola pre cunctis placet. et
tra vires trucidat. matrem cum filio perire. filii dulcis vincere. singulare gaudi-
um. vita aie mee. et o solatium. fac ut ego moriar que ad mortem genui. O fili
recognosce miseram et exaudi vocem meam. Hec enim filius exaudire matre deso-
latam. Exaudi obsecro in tuo me suscipe parvulo. ut quod una carne in unum et
vno amore se diligatur. et una morte pereat. O iudei miseri. o iudei impii no-
tire mihi pevere. ex quo unicus natu meus crucifigis. matrem crucifigite. aut alia
quicunque seu morte perirete. dñm sit cum filio meo. finitam vitam. Hale enim so-
lus moritur. orbatus orbi radio. me dei filio gaudio dulcoris. Vita mea moritur.
Salve mea gaudi. ac de terra tollit ois spes mea. Cur ergo vivas post filium mag-
ter in dolore. Tollire tollite suspedita matrem cum filio. Non parcis pli. nec par-
cas et mihi. Tu mihi soli mors esto medela. tunc sumime gauderem si simus
mori possimus cum Christo filio meo. Dulce est mori misere. sed mors optata rece-
bitur. Ge mihi infelicitate proprie venit. mors mihi melius est quam ducere mors
tis. ha me misera fugit. et me infeliciter relinquit. cui multum ipsa mors optata
nunc esset. O fili charae. o benignissime nare misere matris suscipe precies. desiderio
ne matris nunc esse durum. quod cuicris spiritu fuiusmodi benignus. Suscipe matrem tecum in cruce
ut viua tecum sit post mortem. heu tu mihi prius en mihi fuiusmodi sposus. tu mihi fel-
lius en mihi oia eras. Hunc orbato patre. viduorum sposo desolor ple. oia podo
o fili mi ultra quod facias. Ge mihi fili quod vadam. charissime ybame pta. dilectissime
qds mihi solatium. piissime qds mihi de cetero subsidium solatium psta-
bit. fili dilectissime oia possibilium sit tibi. si non vis ut moriar tecum mihi re-
linqaliquod benignum possiliu. Lui dominus ianuam anxius in cruce oculis vulnu intuens
de Iohes. ait. Dulcior ecce filius tuus. Erat et ipse Iohes pns et vultu tristis
lacrymas et sp ploras. Ipsi diceret. Omnes dilectissima mollis ad secundum et
mollis ad secundum. tu scis quod ad hunc veni carnem de te sumpsi. ut per crucis pati
bulu sanare genus humanum. Quo implebitur scripture. Hec enim quod optemus
pati per salutem gloriam huani. Die namque tertia resurgam. tibi et discipul patet et appa-
rebo. Desine flere. doloris depone. quod ad patrem vado. ad gloriam paternam ma-
iestatis ascedo. Nunc gratulare mecum. quod inueni nunc ouem quod errauerat. quia tam
logos tui perdidera. Doris vni. ut inde viuat totus mundus. Vnde ob de me
ritu cuiuspiere hoies. Saluenti cuiuspiere vni ob meritum. Quid placet deo patri.
quod displiceret tibi nunc dilecta. Calice quem dedit mihi prius. non vis ut bibam illud
Noli flere mulier. Noli plagere speciosissima matri. non te deserbo. non te derelin-
quam. tecum sum. tecum ero omnis tibi secundum. Si sum carnem subiaceo mortis imperio. sum
divinitatem sum ego et sum sp impassibilis et immortalis. Si scis mater unde per-
cessi et vni veni. quod est tristaris si illic accedo vni descendam. Tepus est ut reuer-
tar ad eum quod misericordia mea. Et quod ego vado non potes venire mo. venies at postea
Iohes quod cognoscet tuus de cetero reputabis tibi filius cura habebit tui. et erit
ipse solatium. Inde iesus Iohes in ruci dixit. Ecce matri tua. ei seruies. cura illud
habe. ea tibi amendo. Suscipe matrem tuam. uno magis suscipe me. Huius hec di-
ceret pauca. illi duo dilecti sp lacrymas funderet non cessabat et facebat illi vir-
gines ambo. et pre dolore loquendo poterat. Illi duo virginis audiebant xpm
loquendo voce rauca. et xpm videbant paulatum morietem. nec ei poterat respondere. quod
videbant eum quod iam mortuus erat enim illi duovelut mortui. vni spiritus
et voces exprimere non valebat. Defecit namque spiritus eorum. et perdidit per suum

Blatt 118.

loquendi. Audiebat et iacebat, quod pre angustia locum non poterat. Solus illis dolor luctusque remansit amicorum. Amabat filere et sibi amare. Unum sibi amare sibi. qd amare dolebat. Nam gladius Christi aias utroque transibat. transibat seius. Seue pimebat utruncus. Que magis amabat seius sibi. inane mater sensibat Christi dolores. Propter quod gladii est passa doloris Christi mortis vulnera matris erat Christi dolores seui fuerunt tortores in aia matris. Mater erat decastra pirata pro morte filii. mete mater erat percutta cuspidis anxiis celo qmembra Christi servifoderunt inquit. Ipsa erat quam magna dolor tenebat. in mete eius creuerat immensi dolores. nec poterat extra refundi. inquit atrociter seui estes dolores nati. aiam gladiabat. in carne Christi soluebat debitum moris. quod grauius erat quam mori aie matris. Comedata matre Johanni. dixit Ihsus Sistio. et deo deruit ei. quod crucifixus est ei acutum cum felle mixtum. Et dum gultasset noluit bibere. sed dixit. Quidsummatum est. et exclamauit vox magna. Hely hely lamazabathani. Hoc est deus meus. deus meus vero quod dereliquisti me. Et sic emisit spiritum. tunc tremuit terra. sol sua lumina clausit. merebatur poli. dolebat sydera cuncta. oem suum splendorem amissit luna dolendo. recessit ab alto erhere fulgur. scinduntur lapides. scinduntur fastigia celi. Logitare liber est dolor etiam tunc fuerit matri. cum sic dolebat quod insensibilia erant. nec lingua locum nec mens excogitare potest. Quo dolore tunc aia. Marie tenebatur. Iuxta crucem stabat iana emotrix mater quod illi spectaverat de spulceto. Vox non erat illi. dolor abstulerat vires. uno strata iacebat pallens aia. viues viuebat mories. viues mortua erat. ibat. stabat dolens. seu spectava dolore. expectans corpus Christi deponere cruce et plorabat dicens. Reddite misere matris corpus velut exaie. coples stis vota. extinctum deponite. matris deponite illi. deponite illi quod mihi. ut habeas mecum ei exaie corpus mihi solame vel saltete sic defunerum. Iuxta cruce stabat Maria considerans vultu benigno. Christum pedem in crucis stipite suo pedibusque tensis. manus in altum levabat. amplectens crucem. ruens in oscula eius quod pre Christi sanguinis et vnde manabat. quod ut poterat sursum se. ragedo agebat. manibus voluit amplecti Christum in alto pedente. sed manus inde tense in se pplexo rigebatur. se levans a terra sursum erigebat ad Christum. Quod male illi tunc erat. grauius illi erat vita viuere tali quam mortis gladio ab impetu suo necari. Ita vir nobilis quod non est Joseph. qui erat discipulus eius occultus. fidenter tunc iuit ad Nylatium postulans sibi dare corpus Iesu. Quo spectante vocauit ad se quem duxit sapienter et pariter discipulum Iesu occulte nomine Nicodemum. et venerunt ad locum ubi erat Iesus. Quos ut vidit misericordia volentes eum deponere de cruce. quod de morte surgens reuisebat spumam eius. et quod poterat in ministerium adhibebat. unde clausos ex manibus trahebat. ne caderet corpus illi exaie alter sustinetabat. Stabat Maria brachia levans in altum et caput manusque depedentia supra pectus Christi trahebat ipsum suum. Quem cum attringere volebat in osculis et amplexibus ruens de suo charissimo filio satiari non poterat. Sed dum de cruce in terra depositum fuit supra ruens pre incotinencia et immensitate doloris quasi mortua fletit et trahit non posse visa est. Stabat ad caput sui extinti filii mater. Maria lacrymis facie eius rigatis per diuersa torques suspiria. quaries caput et amarissime plangens se ad crucem manibus percutiebat dicens. O mater mesta. o dulcis Hugo quod fecisti. O fili dilectissime quae te iudei crucifixerunt. In gratia pro eo in modo te mortuum teneo. tristissima est mater tua. O filium quod ista mater.

beate Marie virginis

qua misera. **V**e mihi fili mi. ubi em̄ ē gaudiū qđ in nativitate tua habuit
Ve mihi in crītā tristitia & dolorē querum ē gaudiū meū fili mi. nū aliud
restat nūl ut me interficiā. qđ plus viuere nō possum. **S**uccurre mihi. & tu
um sc̄m sp̄m in me refunde. **I**nde s̄o maxillas oculosq̄ sil' & nasum oraq̄
frequēti osculabas ipsi. **L**acrymas tāta vberitas effusserat ut carnē cuna
spū oēm in lacrymas resolui putares. rigabat eum lachrymis extincti filij
corp̄ depositū qđ seruabat lapidēs madebat. **A**lia facia opprobria. qđ reu
cabat ad mētē. qđ vel qđis fuerat quē ipa vgo ceperat sine libidine & pe
perit sine dolore qđ erat oē qđ ipa viuebat tac̄ de? & dñs suus fili? ei?. & sic
male ei erat sicut eē poterat. & esse decebat. **M**aria dicebat. **D**ic fili mi
dulcissime. dic amor vnicē. vita mee aje. Amor me?. singulare gaudiū. vnl
cū solatū. qđ sic dolere me p̄mittis. **L**ur tā lōge fact' es a me deus meus.
P̄solās aiam meā. **R**espice in mez miserere mei da imperiū filie tue. & salu
fac virginē matre tuā. **O**ū Joseph & Nicodemus dñm deponeret in sepul
cro. volebat mī mesta sepeliri cū filio. **N**ec erat innixa sup dilectū suū am
plēctes illū cū oī amoris dulcedine desculans dicebat. **M**iseremini me
miseremini mei saltēvos amici mei. Illū adhuc paululū relinq̄te mihi. facie
illi. subr ractro velamie videā ut aliq̄zulū vidēdo ipm P̄solari possim. **N**o
lite eū tā cito tradere sepulture. date illū misere matri sue ut haleā illū me
cū vel saltē mortuū. **A**ut si eū ponitis in sepulcro. me miserā lepelite cū illo
qđ post illū s̄q̄ male erit mihi. Illū ponebat illic in sepulcro & Maria trahe
bat eū ad se. illa volebat illū retinere. illi volebat tradere sepulture. **O**es
eū sic amarissime flebāt. ut quisq̄ eoꝝ nō posset ad plenum vba formare.
Videbat em̄ matrē oī solatio destitutā. & sup illā poti' ducebāt planctuz
qđ sup extinctū dñm suū. **A**ior ille dolor fuerat de matris dolore qđ fue
rat de sui dñi morte. Fiebat lucrus. qđcūq̄ trāsibat. **M**aria plorabat. plos
rabat oēs ambulātes cū illa. **F**lebat ergo cūctimiserates & p̄e dolore ges
mētes. **E**c sic dñm vite & mortis sepulture dederūt.

¶ **E**xplícit tractatus beati Bernhardi de planctus
gloriosissime Mariæ virginis

And

And Rides

Dixit dominus dominus noster
Iustus

Dixit dominus dominus

Dixit dominus

19. Bl.